

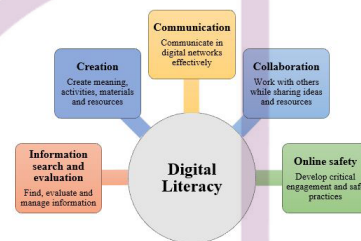

سواد دیجیتال (Digital Literacy)

درک و استفاده از اطلاعات در قالب‌های مختلف (متن، تصویر، صدا، ویدئو و انیمیشن) که از منابع مختلف گرفته شده و از طریق دستگاه‌های الکترونیکی ارائه می‌گردد، تعریف می‌کنند. از نظر برخی دیگر سواد دیجیتالی عبارت است از استفاده از فناوری جهت یافتن اطلاعات، استفاده از آن اطلاعات به عنوان ورودی تفکر و انتشار اطلاعات غنی شده از طریق بسترهای دیجیتالی. لذا می‌توان سواد دیجیتال را به عنوان توانایی استفاده از فناوری، تفسیر و درک و ارزیابی اعتبار اطلاعات موجود در محتوای دیجیتال توصیف کرد. این بدان معناست که سواد دیجیتال به عنوان توانایی یک فرد برای استفاده از رایانه و دسترسی صحیح و مطلوب به محتوای موجود در آن برای به چالش کشیدن مطلوب در شرایط همه‌گیر تعریف می‌شود (۱). در واقع می‌توان گفت سواد دیجیتال به معنی مهارت، توانایی و گرایش‌های مورد نیاز جهت استفاده از فناوری‌های دیجیتال برای دستیابی به اهداف شخصی، حرفه‌ای و کاری است. البته سواد دیجیتال چیزی فراتر از مهارت استفاده از یک نرم افزار یا یک دستگاه دیجیتال است و شامل مهارت‌های پیچیده مختلف شناختی، حرکتی، جامعه‌شناختی و احساسی است که افراد برای فعالیت مؤثر در محیط‌های دیجیتالی به آن‌ها نیاز دارند (۲). سواد دیجیتال که یک مهارت اصلی در آموزش امروزه به حساب می‌آید، به عنوان مهارت و دانش فناورانه جهت توسعه فعالیت‌های یادگیری بلندمدت و کمک به جامعه در زمان همه‌گیری کووید-۱۹، موضوع مهمی است که باید به آن پرداخته شود.

سواد دیجیتال یکی از مهارت‌های ضروری قرن ۲۱ و یکی از مهمترین موضوعات در بخش آموزش، به خصوص در شرایط پاندمی کووید-۱۹، است که در این تک‌برگ به تعریف، معرفی انواع و مزایای آن در آموزش پزشکی می‌پردازیم.

تعریف سواد دیجیتال:

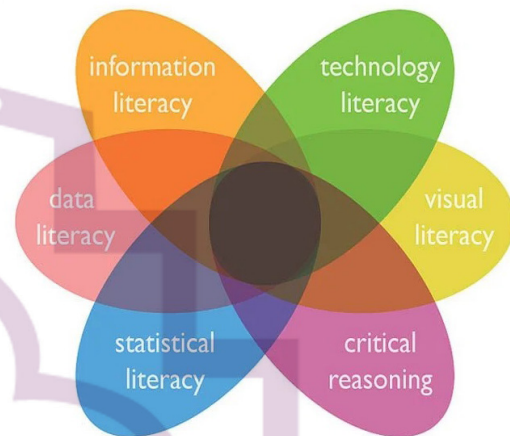
تعاریف متعددی در خصوص سواد دیجیتال مطرح است از جمله سواد دیجیتال را آگاهی، نگرش و توانایی افراد در استفاده مناسب از ابزارها و امکانات دیجیتالی به منظور شناسایی، دسترسی، مدیریت، ادغام، ارزیابی، تجزیه و تحلیل و ترکیب منابع دیجیتال، ایجاد دانش جدید، ایجاد عبارات رسانه‌ای و برقراری ارتباط با دیگران، در شرایط خاص زندگی به منظور تقویت فعالیت اجتماعی سازنده و تأمل در این فرایند می‌دانند. همچنین سواد دیجیتالی را به عنوان توانایی

انواع سواد دیجیتال:

سواد دیجیتال شامل انواع مختلف سواد مانند سواد اطلاعاتی، سواد رایانه‌ای، سواد رسانه‌ای، سواد ارتباطی، سواد بصری و سواد فناوری می‌باشد (۱).

مزایای سواد دیجیتال:

سواد دیجیتال می‌تواند به افراد کمک کند تا از منابع اطلاعاتی مرتبط با فناوری دیجیتال بهره ببرند و خود را برای رویارویی با چالش‌های فناوری امروز آماده سازند. سواد دیجیتال نه تنها مهارت‌های دسترسی به دانش را فراهم می‌سازد، بلکه مهارت‌های تفکر انتقادی را در استفاده از فناوری دیجیتال تقویت می‌کند. موفقیت در ایجاد مهارت‌های سواد دیجیتال یکی از شاخص‌های موفقیت در آموزش است. سواد دیجیتال کمک می‌کند تا افراد بتوانند به صورت موثر با دستگاه‌های دیجیتال کار کنند تا بتوانند اطلاعات را بیابند و انتخاب کنند، به صورت انتقادی تفکر کنند، خلاق باشند، با دیگران همکاری کنند، به طور مؤثر ارتباط برقرار کنند و همچنان به امنیت الکترونیکی توجه نمایند. همچنین سواد دیجیتال در فرآیند یادگیری، فرصت‌هایی برای تعامل، سواد منابع خواندنی جالب، منابع مختلف، ارتباط و حل مسئله فراهم می‌کند (۱). تحقیقات هم نشان داده است که نسل فعلی دانشجویان، سواد دیجیتال، یادگیری تجربی، تعاملی و بی‌واسطه را ترجیح می‌دهند (۳). شیوع کووید-۱۹ سناریوی جدیدی را گشود که در آن اساتید می‌بایست از سواد دیجیتالی کافی برای آموزش آنلاین و اجرای یک مدل آموزشی جدید و ابتکاری برخوردار باشند (۴). از این نظر، نرم‌افزار را می‌توان به عنوان بخشی از یک برنامه درسی پنهان در نظر گرفت. همان‌طور که در دوره پاندمی شاهد بودیم بستر LMS به منظور کمک به اساتید و دانشجویان در آموزش الکترونیکی، پیگیری پیشرفت و عملکرد دانشجویان، ارتباط آنلاین بین اساتید و دانشجویان و ثبت دستاوردهای دانشجویان مورد استفاده قرار می‌گرفت (۵). اهمیت استفاده از LMS (مانند سامانه‌ی نوید در دانشگاه‌های علوم پزشکی کشور)، دلیل دیگری بر اهمیت سواد دیجیتال در این دوره است. بدون شک استفاده از تلفن همراه و اینترنت را می‌توان یکی از پارامترهای مهم برای ارزیابی سواد دیجیتالی دانست (۶).

نتیجه‌گیری:

سواد دیجیتالی و دانش نحوه‌ی استفاده از ابزارهای دیجیتالی در ارتباطات، به روز نگه داشتن خود، مقابله با آلودگی اطلاعات، استفاده از دستگاه‌ها و برنامه‌های بهداشتی تلفن همراه و همچنین ارزیابی کیفیت وبسایت‌های پزشکی به یک مهارت بسیار مهم در پزشکی تبدیل شده است. حرفه پزشکی مبتنی بر ارتباط است و از آنجا که رسانه‌های اجتماعی و سایر فناوری‌های دیجیتالی نقش عمده‌ای در ارتباطات امروزی دارند، سواد دیجیتال که به عنوان توانایی مؤثر و انتقادی هدایت‌کننده، ارزیابی و ایجاد اطلاعات با استفاده از طیف وسیعی از فناوری‌های دیجیتالی تعریف شده است، بایستی در برنامه درسی پزشکی گنجانده شود (۷).

References:

- Hariati P. Implementation of Digital Literacy toward Pandemic Situation. Budapest International Research and Critics Institute (BIRCI-Journal): Humanities and Social Sciences. 2021;4:2920-6.
- Gündüzalp S. 21 st Century Skills for Sustainable Education: Prediction Level of Teachers' Information Literacy Skills on Their Digital Literacy Skills. Discourse and Communication for Sustainable Education. 2021;12(1):85-101.
- Berry J. Technology support in nursing education: clickers in the classroom. Nursing education perspectives. 2009;30(5):295-8.
- Sánchez-Cruzado C, Santiago Campión R, Sánchez-Compañía MT. Teacher Digital Literacy: The Indisputable Challenge after COVID-19. Sustainability. 2021;13(4):1858.
- Larchenko V, Barynikova O, editors. New technologies in education. E3S Web of Conferences; 2021: EDP Sciences.
- Saxena P, Gupta SK, Mehrotra D, Kamthan S, Sabir H, Katiyar P, et al. Assessment of digital literacy and use of smart phones among Central Indian dental students. J Oral Biol Craniofac Res. 2018;8(1):40-3.
- Mesko B, Györfly Z, Kollár J. Digital Literacy in the Medical Curriculum: A Course With Social Media Tools and Gamification. JMIR Med Educ. 2015;1(2):e6-e.

نتیجه

صاحب امتیاز: دانشگاه علوم پزشکی بیرجند
مدیر مسئول: آقای دکتر محمد دهقانی فیروزآبادی
سردبیر: آقای دکتر فرشید عابدی
مدیر اجرایی: واحد کتاب و مجله (EDC)
نویسنده این شماره: دکتر راضیه آوان

CONCLUSION